

Fatih'i mumyalayıp başka yere gömdüler

Sina Bey'in fırçasından Fatih Sultan Mehmed

İstanbul'un fethinin 550. yıldönümünü kutladığımız bu hafta, Fatih Sultan Mehmed ile ilgili olan ve az kişinin bildiği bir söylenti gündeme getirmek istedim: Biz, Fatih Sultan Mehmed'i kendi inşa ettirdiği caminin hemen yanındaki türbede defnedilmiş biliriz. Ama eskiler, Sultan Abdülhamid'in 1800'lerde yaptırdığı bir araştırmaya dayanarak asıl mezarın başka yerde olduğunu, hükümdarın cesedinin mumyalanıp Fatih Camii'nin mihrabının tam altındaki bir odaya yerleştirildiğini söylerler. İşte, 550. yıldönümünü kutladığımız fethin kahramanı ile ilgili bir muamma...

BU hafta, İstanbul'un fethinin 550. yıldönümü kutlamalarıyla geçti. Gerçi hiçbir kurum ve kuruluş bundan yarım asır önceki 500. yıl kutlamaları sırasında çıkartılan ve bugün herbiri ana kaynak kabul edilen eserler gibisinden önemli bir yayın yapmadı, kutlamalar sadece merasim cinsinden faaliyetlerle sınırlı kaldı ama üzerimize düşeni yerine getirmiş ve fethi kutlamış olduk.

İşte, 'fethi' sözünü sıkça işittiğimiz bu hafta kutlamaların kahramanı ile, yani **Fatih Sultan Mehmed** ile ilgili pek bilinmeyen bir söylenti, **Fatih'in 'cenaze macerasını'** yazayım dedim...

1800'lerin sonu, **İkinci Abdülhamid**'in iktidar yıllarıdır. Nisan yağmurları her zamankinden çok fazla yağmış ve İstanbul'u seller götürmüş, Fatih tarafı göle dönmüş, her tarafı su basmıştır.

Büyük selin hemen ertesi günü, Fatih semtinin sakinleri arasında bir dedikodu çıkar: **Fatih Sultan Mehmed** gece rüyalarına girmiş, **'Boğuluyorum, beni kurtarın'** demiştir. **Abdülhamid**'in jurnalciler ordusu da dedikodulardan hemen haberdar olmuş ve sarayı anlatılanlardan ânında haberdar etmişlerdir.

Sultan Abdülhamid, hemen Fatih ve Aksaray taraflarının itfaiye kumandanı olan **Mehmed Paşa**'yı çağırır. Paşa türbeye gidecek, mezarı açıp cenazeyi kontrol edecek, halkın gördüğü ruyanın doğru olup olmadığını araştırarak ve saraya dönüp rapor verecektir.

Abdülhamid 'ne olur, ne olmaz' diyerek **Mehmed Paşa**'yı yalnız başına göndermez, yanına güvendiği birini, amcası **Sultan Abdülâziz**'in damadı olan **Şerif Paşa**'yı da katar. Ama göndermeden önce her ikisine de türbede görececeklerini hiçbir yerde söylemeyeceklerine dair sıkı sıkı yemin ettirir.

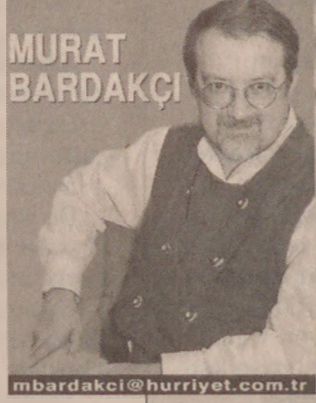
LÂHİT KALKTI DEHLİZ ÇIKTI

Paşalar Fatih Camii'nin hemen yanındaki türbeye gider ve sandukayı kaldırıp mezarı kazarlar. Bir hayli derine inmişlerdir ama ortada **Fatih**'in cesedinden eser yoktur. Derken, önlerine demir bir kapak çıkar. Açtıklarında taş bir merdiven görürler. Ellerine birer lamba alıp merdivenden iner, bu defa derinlere uzanan bir dehlizle karşılaşılır. Korkmadan dehlize dalar, metrelerce yürür ve ufak bir salonu andıran bir başka mekâna gelirler.

Ortada musalla taşını andıran bir mermer, mermerin üzerinde de bir tabut durmaktadır. Bir hayli zorlanarak tabutu açar ve içinde bozulmamış bir mumya bulurlar: **Fatih**'in mumyasını. Yüzü hâlâ zamanında çizilmiş resimlerindeki gibidir.

Hükümdarları ve zamanın önemli kişilerini mumyalamak, Türkler'de İslamiyet öncesi zamanlardan kalma bir âdettir ve birçok Selçuklu sultanının yanı sıra **Fatih**'in oğlu **İkinci Bayezid**'e kadar bütün Osmanlı hükümdarlarının mumyalanmış oldukları eski zamanlardan beri zaten söylenmektedir. Ama Asya'da mumyalama eski Mısır'da olduğu gibi cesedin içini boşaltma ve toprak yerine sargılara gömmek şeklinde değil, başka biçimde, **'kurutarak'** yapılmakta, cenaze

MURAT BARDAKCI

mbardakci@hurriyet.com.tr

ABDÜLHAMİD'İN ÇOK GİZLİ SORUŞTURMASI

1880'li yıllarda Fatih türbesi

İbnülemin Mahmud Kemal İnal

birtakım kinyasal işlemlerden geçirdikten sonra **'pastırma'** halini almakta ve zaman geçtikçe sertleşmektedir.

Bu şekilde mumyalanan cenaze daha sonra lâhdin veya mezartaşının tam altına gelen ve küçük bir odayı andıran bir mekâna yerleştirilmekte ve bu mezarlara Selçuklular'dan itibaren **'zir-i zemin'** yani **'yeraltı'** denmektedir. **Mehmed** ve **Şerif Paşalar**'ın bir dehlizden geçerek girdikleri oda da **'zir-i zemin'** olarak hazırlanmış böyle bir mezar odasıdır ve **Fatih Sultan Mehmed**'in mumyası da yine pastırma halindedir.

Paşalar mumyanın başında bir müddet kalıp dua eder, sonra tabutun kapağını kapayıp hayatta olan bir hükümdarın huzurundan ayrılma protoko-

lüne riayet ederek sırtlarını mumyaya dönmeden, adımlarını geriye doğru atarak uzaklaşırlar. Yukarıya çıkar, kapağı kapatır, sandukayı da eskisi gibi yerleştirir ve saraya gidip gördüklerini **Abdülhamid**'e anlatırlar. Padişah sellerin **Fatih**'in cesedini bozmamış olmasından memnuniyet duyar, türbede herşeyin eskisi gibi bırakılmasını buyurur, sonra Paşalar'a ettikleri yemini hatırlatır ve **'Gördüklerinizi unutunuz!'** diye ihtar eder.

KONAKTA MUMYA SOHBETİ

Aradan seneler geçer ve paşalardan biri, **Damad Şerif Paşa** yeminini bir tarafa koyup yakınlarına anlatır hadiseyi. **'Fatih Camii'nin bulunduğu yerde, eskiden Aya Apostoli Kilisesi varmış ve temelinin altı dehlizlerle doluymuş'** der. **'Kapağı açtıktan sonra, bir dehlizin içinde metrelerce yürüdük. Çocukluğumuzda, Fatih'in türbesinde değil, kendi yaptırdığı caminin mihrabının altında gömülü olduğu zaten söylenirdi. O dehlizden mihrabın altına kadar yürüdük ve mumyayı orada gördük.'**

Şerif Paşa, hadiseyi 1940'lı senelerde o zamanın meşhur kalem erbabından olan **İbnülemin Mahmud Kemal İnal**'in Mercan'daki konağında yapılan musikili bir sohbet meclisinde de anlatır ve söyledikleri o günlerde çıkan bir tarih dergisinde de kısa bir biçimde yayınlanır. Ben, **Şerif Paşa**'nın bu mumya macerasını, **İbnülemin**'in konağına devam eden ve Paşa'nın sohbetine şahit olan birkaç kişiden, bundan senelerce önce bizzat dinledim. Bir ara, fethin 500. yıl kutlamaları sırasında mezar odasına yeniden inildiği, hatta **Fatih**'in saçından bir tutam kesildiği de söylendi.

Bu hafta 550. yıldönümünü **'suretâ'** kutladığımız fethin kahramanının mezar öyküsü, kısaca böyle... **Fatih Sultan Mehmed**'in mumyalanmış cesedinin **'Fatih türbesi'** diye bilinen yerde mi, yoksa türbenin 150 metre kadar ilerisindeki caminin mihrabının altında mı olduğu hususu günün birinde bakalım aydınlatılabilecek mi?